

ÖĞRETMEN EĞİTİMİNDE YENİ BİR YAKLAŞIMA DOĞRU: STANDARTLAR VE AKREDİTASYON

Prof. Dr. Yüksel KAVAK

Hacettepe Üniversitesi
Eğitim Fakültesi

Bu makale, Yükseköğretim Kurulu Öğretmen Yetiştirme Milli Komitesi bünyesinde Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Bölümünün bir etkinliği olarak yaklaşık bir yıl (Haziran 1998-Haziran 1999) süren "öğretmen eğitiminde standartlar ve akreditasyon" çalışmalarını özetlemeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, yazıda, öğretmen eğitimini geliştirmeye yönelik arayışlara kısaca değinildikten sonra, akreditasyon konusunda Türkiye'deki hazırlık çalışmaları ve bu çalışmalar sonucunda ortaya çıkan akreditasyon modeli ve süreci özetlenecek ve geleceğe dönük görüşler ortaya konulacaktır.

Öğretmen Eğitimini Geliştirmeye Yönelik Arayışlar

Türkiye'de hizmet öncesi öğretmen eğitimi 20 Temmuz 1982 tarihinde çıkarılan 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği içerisinde yürütülmek üzere üniversitelere devredilmiştir. Bu bağlamda, söz konusu uygulama öğretmen yetiştirme tarihinde önemli bir dönüm noktasıdır. Ancak, bu dönüşüm, Türkiye'de genel olarak eğitim sistemi özel olarak da öğretmenlerin niteliğine ilişkin tartışmaları sona erdirmemiştir. Hatta, eğitimle doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili tüm kesimlerin hem eğitim sistemi hem de öğretmenlerin niteliğine ilişkin yakınmaları sürüp gitmiştir.

Öğretmen eğitimi konusunda ortak sorumluluk taşıyan Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu 1990 yılından bu yana giderek yoğunlaşan bir işbirliği çerçevesinde bir dizi önlemler almışlar ve uygulamaya geçmişlerdir. Bu önlemler kronolojik olarak şöyle sıralanabilir:

Milli Eğitimi Geliştirme Projesi (MEB-1990): Proje, ilk ve ortaöğretimi geliştirmeyi hedeflemiş, bu geliştirmenin temel tamamlayıcısı olarak öğretmen eğitimini de kapsamına almıştır.

1992-93 öğretim yılından itibaren ilköğretime öğretmen yetiştiren *Eğitim Yüksek Okulları* (ön lisans) Eğitim Fakültelerine (lisans) dönüştürülmüştür. Bu düzenleme ile sınıf öğretmenlerinin niteliklerinin artırılması ve orta öğretim öğretmenleriyle aralarındaki eğitim farklılığının 'aldırılması hedeflenmiştir.

1994 yılında Yükseköğretim Kurulu bünyesinde, Milli Eğitimi Geliştirme **Projesi'nin** "*Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Bölümü*" uygulamaya konmuştur. Projenin amacı; ilk ve ortaöğretime yönelik hizmet öncesi öğretmen eğitiminin kalitesini artırmaktır. 1994-99 tarihleri arasında yürütülen proje kapsamında, ana hatlarıyla şu etkinlikler gerçekleştirilmiştir:

Paneller aracılığıyla yürütülen program geliştirme çalışmaları sonucunda, ağırlıklı olarak alan (özel) öğretim yöntemleri konusunda 20'nin üzerinde yayın üretilmiş ve ilgili programlarda hizmete sunulmuştur.

Okul müdürü, müfettiş ve öğretmen yeterlikleri listeleri ve göstergeleri üretilmiştir.

- Okullardaki uygulama çalışmalarını geliştirmek üzere "Fakülte - Okul işbirliği" dokümanı hazırlanmış ve bu dokümana dayalı olarak MEB ve Yükseköğretim Kurulu işbirliği ile "*Öğretmen Adaylarının Milli Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Eğitim-Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge*" (Temmuz 1998) uygulamaya konmuştur.

91 kişiye lisans, lisansüstü ve doktora sonrası düzeylerinde yurtdışı burslar sağlanmıştır.

Donanım desteği (öğretim teknolojileri laboratuvarı, bilgisayar laboratuvarları, kitap ve CD'ler) sağlanmıştır.

1998-99 öğretim yılından itibaren Eğitim Fakültelerinin yeniden yapılandırılması (örgütlenme ve programlarda yeni düzenlemeler) .

Tüm bu çabalar, yetkili organların öğretmen eğitimini geliştirme konusundaki arayışlarını ortaya koymaktadır, işte bu arayışların bir uzantısı olarak, proje çerçevesinde gündeme alınan son çalışma ise "*öğretmen eğitiminde standartlar ve akreditasyon*" konusudur.

Standartlar ve Akreditasyon Konusundaki Çalışmalar

Hiç kuşkusuz eğitim sektörü başka sektörlerden bağımsız olarak incelenemez. Bu bağlamda, 1980'lerden bu yana hızla yaygınlaşan "kalite geliştirme" anlayışının eğitim sektörü üzerindeki etkileri de göz ardı edilemez. Nitekim Yükseköğretim Kurulu'na sunulan bir raporda (Yükseköğretim Kurulu, Ocak 1998); diğer ülkeler gibi Türkiye'de de yükseköğretime olan talebin giderek artması nedeniyle mevcut standartların korunmasının ve iyileştirilmesinin gittikçe güçleştiğine dikkat çekilerek, söz konusu standartların periyodik olarak kontrol edilmesi amacıyla bir kalite değerlendirme veya akreditasyon sisteminin oluşturulması önerilmektedir. Böylece yükseköğretim hizmetlerinin niteliğinin güvence altına alınması hedeflenmektedir.

Bu rapora dayalı olarak, Türk yükseköğretim sisteminde de kalite değerlendirme ya da akreditasyon sistemi oluşturmaya dönük çabalar yoğunlaşmış bir taraftan 8 üniversitenin çeşitli bölümlerinde pilot çalışmalar diğer taraftan eğitim fakültelerine yönelik akreditasyon çalışması başlatılmıştır (Yükseköğretim Kurulu, Mart 1999).

Yukarıdaki açıklamaların da ışığında *akreditasyon*; belirli bir malı üretmeye veya hizmeti vermeye aday bir kurum veya kuruluşun belirlenen standartlar çerçevesinde yeterliliğinin saptanması sürecidir (Yükseköğretim Kurulu, 1998). Bir öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumu ve programı bağlamında ele alındığında, söz konusu programın yürütülmesine belirlenen standartlar çerçevesinde onay verme ve o programı yetkili kılma işlemidir. Bu onaylama, aynı zamanda, o kurumun ya da programın bir kalite güvence sistemine sahip olduğunun ve bu sistemin etkin olarak işlediğinin kanıtıdır.

Çeşitli ülkelerdeki akreditasyon ya da akademik kalite değerlendirme sistemlerinin amaçları şöyle özetlenebilir (Köksoy, 1998; Yükseköğretim Kurulu, 1998 ve 1999):

1. Yürütülmekte olan öğretimin etkinliğini değerlendirebilecek standartları belirleyerek ve geliştirerek, yükseköğretimin kalitesinin yükseltilmesine yardımcı olmak,
2. Yükseköğretimde, sürekli bir iç ve dış denetim mekanizması oluşturarak gelişmeyi teşvik etmek,
3. Yükseköğretimin hizmet sunduğu kesimlere (toplum, işveren, veliler, öğrenciler vb.), yürütülen öğretim etkinliklerinin, kendilerine tahsis

yüksel kavak

edilen olanaklar ölçüsünde ve belirli standartlara dayalı olarak yürütüldüğünün güvencesini vermek,

4. Yükseköğretim kurumlarının ve programlarının gelişmesine yardımcı olmak ve onlara danışmanlık hizmeti sunmak,
5. Akademik özerklilere ve akademik etkinliklere yönelebilecek iç ve dış baskılara karşı yükseköğretim kurumlarını korumak,
6. Zayıf programların kendilerini güçlendirmelerine ve standartlarını yükseltmelerine yardımcı olacak önlemleri önermek,
7. Akademik ve yönetim personelini, kurumlarının planlama ve değerlendirme süreçlerine daha aktif katılımı doğrultusunda yönlendirme,
8. Yükseköğretim kurumlarına verilecek devlet desteğine temel olabilecek verileri sağlamak,
9. Yükseköğretim kurumlarının kalite denetim ve standartları konusundaki çabalarını ve iç denetim mekanizmalarını denetlemek (dış denetleyici - bağımsız kurum/hakem),
10. Yükseköğretimdeki iyi uygulamaları saptayıp diğer kurumlara dağıtarak, iyi uygulamaların yaygınlaşmasını sağlamak,
11. Kalite konularında, yükseköğretim kurumlarının ulusal düzeyde savunuculuğunu yapmak,
12. Yükseköğretime öğrenci seçme sistemini geliştirici önerilerde bulunmak.

Proje Koordinasyon Birimi Başkanı Günçer'e göre öğretmen eğitiminde uygulanması öngörülen Türk akreditasyon sistemi, özet olarak şu konular dikkate alınarak tasarlanmıştır (Brittingham, B. ve Diğ., 1999):

1. Akreditasyonun temel hedefi, Türkiye'de her çocuğun nitelikli bir öğretmen tarafından eğitilmesinin sağlanmasıdır.
2. Akreditasyon sistemi, sadece belirli standartların karşılanmasını sağlayan bir araç değil sürekli gelişimi destekleyecek bir araç olacaktır.
3. Akreditasyon sürecinde kurumlar arasındaki farklılıklar (amaçlar, kaynaklar, tarihsel gelişimleri vb.) dikkate alınmalıdır.
4. Sistemin başarıya ulaşması için, hem Yükseköğretim Kurulu - Milli Eğitim Bakanlığı hem de fakültelerle uygulama okulları arasında sıkı bir işbirliği gereklidir.

5. Yüksek nitelikli çıktılar için yüksek nitelikli girdi düzeyleri ve süreçleri sağlanmalıdır.
6. Akreditasyon için öngörülen standartlar, belirlenen eğitim programları ve öğretmen yeterliklerine dayandırılacaktır.

Yukarıdaki kavramsal çerçeve ve temeller üzerine oturtulan "öğretmen eğitiminde standartlar ve akreditasyon" konusunda bugüne kadar yapılan çalışmalar kronolojik olarak şöyle özetlenebilir:

1. *Haziran 1998*: Proje Yönetim Grubu ve Öğretmen Yetiştirme Milli Komitesi üyelerinin ABD ve İngiltere akreditasyon sistemleri'ni incelemesi ve bu incelemeler sonucunda hazırlanmış ilk rapor (Yükseköğretim Kurulu, 1998).
2. *Ekim 1998*: Akreditasyon çalışma grubunun* oluşturulması, iki yabancı danışman ve çeşitli eğitim fakülteleri ve alanlardan 13 öğretim üyesi. Standart ve akreditasyon sürecine ilişkin doküman hazırlık çalışmalarının başlaması.
3. *12-14 Kasım 1998*: Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitiminde Akreditasyon - Uluslar arası Konferans. 43 eğitim fakültesinden 94 kişilik, Milli Eğitim Bakanlığı'ndan 27 kişilik katılım.
4. *Aralık 1998*: Üç eğitim fakültesinde ön incelemeler yapma (Yabancı danışmanlar ve bazı çalışma grubu üyeleri).
5. *Şubat 1999*: Altı eğitim fakültesinde (ODTÜ Eğitim Fakültesi, GÜ Gazi Eğitim Fakültesi, DEÜ Buca Eğitim Fakültesi, AnaÜ Eğitim Fakültesi, ÇÜ Eğitim Fakültesi, KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi) pilot uygulamalar yapma.
6. *Nisan 1999*: Edirne Konferansı. 43 eğitim fakültesinin ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın temsilcileri. Altı aylık akreditasyon çalışmalarının katılımcılara sunulması ve tartışmalar.
7. *Mayıs 1999*: Edirne Konferansındaki tartışmaların ışığında, standartlar ve akreditasyon dokümanlarına son biçimini verme ve dokümanı yayınlama (Sands ve Diğ., 1999).
8. *Mayıs - Haziran 1999*: Eğitim etkinlikleri. Akreditasyon konusunda iki eğitim etkinliği düzenlenmiştir. Bunların ilkinde, eğitim fakültelerinin faaliyette bulunan tüm programlarından birer temsilcisinin katılımıyla akreditasyon sistemi tanıtılmış ve katılımcılar kendi programlarını akreditasyon için hazırlama konusunda yetiştirilmişlerdir, iki gün süren programa 200'ün üzerinde öğretim üyesi katılmıştır, ikinci program ise "Değerlendirici Yetiştirme Programı"dır. Ankara'da gerçekleştirilen bu

programın amacı, gelecekteki akreditasyon ziyaretlerinde görev alacak değerlendiricileri (ekip üyesi) hazırlamak idi. Çeşitli alan uzmanlarından 23 kişinin katıldığı program üç gün sürmüştür.

9. *Haziran 1999*: VAN Konferansı. 43 eğitim fakültesinin ve Milli Eğitim Bakanlığı temsilcilerinin katılımıyla üç gün sürmüştür. Tamamlanan akreditasyon çalışmaları ve dokümanı sunulmuştur.

10. *Haziran 1999*: Akreditasyon çalışma grubu üyelerinin (13 kişi), ABD ve İngiltere akreditasyon sistemlerini inceleme gezileri (10 gün).

Tasarlanan Akreditasyon Modeli ve Süreci

Akreditasyon sisteminin temelini *standartlar* seti oluşturur. Bir başka deyişle, herhangi bir akreditasyon etkinliği, önceden belirlenmiş bir standartlar dizisine dayanır. Bu standartlar, oluşturulacak sistemin gereklerini ortaya koyar ve bir öğretmen yetiştirme programının, nitelikli öğretmenler yetiştirilmesini sağlamak için tartışması gereken asgari özellikler nelerdir? sorusunun yanıtını verir.

Hazırlık çalışmaları sonucunda, Türkiye'deki öğretmen eğitimi standartları, uluslararası çalışmalar da dikkate alınarak, *7 alanda* geliştirilmiştir. Bu alanlar;

Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi,

Öğretim elemanları,

Öğrenciler,

Fakülte-okul işbirliği,

Tesisler, kütüphane ve donanım,

Yönetim,

Kalite güvencesi.

Dikkatle incelendiğinde, bu alanların herhangi bir eğitim etkinliğinin kritik unsurları olduğu görülür. Bu alanlar için geliştirilen standartlar, sistem yaklaşımı gereğince, her bir alanda *başlangıç, süreç ve ürün standartları* olmak üzere üç ayrı kategoride ele alınmıştır.

Yukarıda vurgulandığı gibi, standart oluşturma çalışmalarının ilk aşaması *7 alan ve 3 kategoride* öğretmen eğitimi için öngörülen standartların

yazılmasını içermektedir, ikinci aşamada ise, oluşturulan bu standartların, eğitim fakülteleri ve ziyaret (değerlendirme) ekipleri tarafından nasıl uygulanacağını, bir başka açıdan, her bir standardın nasıl ölçüleceğinin ve değerlendirileceğinin açıklaması yapılmıştır. Bu bağlamda, her bir standart için; göstergeler, kanıtlar ve derecelendirme ölçekleri oluşturulmuştur.

Akreditasyon sisteminin temelini oluşturan bu standartların belirlenmesinin ardından tasarlanan akreditasyon sürecinin akışı/işleyişi şöyle özetlenebilir (Şekil 1) (Standartlar ve bu sürece ilişkin ayrıntılar için Brittingham, B. ve Diğerleri, 1999'a bakınız):

Her şeyden önce şunu vurgulamak gerekir: Herhangi bir programın (örneğin sınıf öğretmenliği, fizik öğretmenliği) akreditasyon süreci çok yönlü bir veri toplamaya dayanır ve ortalama olarak 7-8 ay sürer.

Şekil 1 'de de görüldüğü gibi, akreditasyon sürecinde *başlangıç noktası* Yükseköğretim Kurulu'dur. Akreditasyon süreci, hangi fakülte ya da fakültelerdeki hangi program ya da programların akreditasyona tabi tutulacağına ilişkin kararın verilmesi ve "öz değerlendirme raporu" formatının ilgili fakülteye gönderilmesi ile başlamaktadır.

İkinci aşamada faaliyetler ilgili fakültede yoğunlaşmaktadır. Bu aşamada, akreditasyon ziyaretine konu olan fakülte, öncelikle, fakülteyi akreditasyon ziyaretine hazırlayacak bir akreditasyon koordinatörü atamakta ve akreditasyon komisyonu oluşturmaktadır. Akreditasyon öncesi ve sırasındaki tüm çalışmalar (öz değerlendirme raporunun hazırlanması, fakülte belgelerinin hazırlanması, ev sahipliği, program sorumlularının yönlendirilmesi, ziyaret ekibine yönetsel destek vb.) bu grup tarafından yönlendirilmekte ya da yürütülmektedir. Bu aşamadaki en kritik etkinlikler "Öz Değerlendirme Raporu"nun hazırlanması ve fakülte belgelerinin, ziyaret ekibinin incelemeleri için düzenli bir biçimde sergilenmesidir. Öte yandan, "Öz Değerlendirme Raporu"nun akreditasyon sürecinin anahtar unsuru olduğunu vurgulamak gerekir. Bu rapor, öğretmen eğitimi için belirlenen standartlar ve bu standartlara dayanarak oluşturulan öz değerlendirme formatına uygun olarak akreditasyona tabi olan fakülte tarafından hazırlanır ve fakültenin kendi kendini değerlendirmesini içerir. Yine bu rapor, incelenmekte olan programın öngörülen standartları ne ölçüde karşıladığına ve hangi alanlarda gelişme ihtiyacı duyduğuna ilişkin fakülte değerlendirmesini yansıtır.

yüksel kavak

Üçüncü aşamadaki faaliyetler ziyacet ekibinin oluşturulması ve ziyaretin gerçekleştirilmesi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu aşamada ilk yapılan iş Yükseköğretim Kurulu tarafından "ziyaret ekibi"ri\ın oluşturulmasıdır. Ziyaret ekipleri akreditasyon sürecinde anahtar rol üstlenirler. Hiç bir akreditasyon sistemi değerlendiricilerinin kalitesinden daha iyi olamaz. Bu gerekçelerle, ziyaret ekiplerinin oluşumuna özel bir özen gösterilmektedir. Kimlerin ve hangi özelliklere sahip kişilerin ekip üyesi olabileceği ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Bir ziyaret ekibinin kaç kişiden oluşacağı, bir fakültede kaç programın ve/veya hangi programların ziyaret edileceğine bağlıdır. Ancak, ortalama bir ekibin (ekip başkanıyla birlikte) 4-5 kişiden oluştuğu söylenebilir,

Ziyaret ekibinin oluşturulmasından sonra ilk yapılan iş, fakülte tarafından hazırlanmış olan öz değerlendirme raporunun ekip üyelerine ulaştırılmasıdır. Ekip üyeleri, ziyaret edecekleri fakülte ve program hakkındaki ilk bilgileri bu rapordan alırlar. Üyeler, fakülte ziyaret tarihine kadar bu raporu inceler ve gerekli notları alırlar. Rapor incelemesiyle eş zamanlı olarak, ekip başkanı (kendisi ya da görev vereceği bir üye) akreditasyon ziyaretinden iki hafta önce fakülteyi ziyaret eder. Bu ziyaretin amacı, fakülte tarafından yapılan hazırlıkların düzeyini ve uygunluğunu denetlemek ve ilerideki akreditasyon ziyaretinin hedeflerine ulaşabilmesini sağlamaktır.

Bu hazırlık çalışmalarının ardından *akreditasyon ziyareti* gerçekleştirilir. Bu ziyaret, akreditasyon sürecinin can alıcı bölümüdür ve son derece iyi ayarlanmış bir işbölümü ve planlamayla yürütülür. Genellikle üç gün sürer. Ziyaret sırasında yapılan başlıca işler şunlardır:

Öz değerlendirme raporunun, fakülte tarafından hazırlanmış belgelerle (yönetim kurulu kararları, komisyon tutanakları, öğrenci girişi ve başarılarına ilişkin İstatistik! veriler, öğretim elemanı özgeçmişleri, müfredat programı, ders öğretim programı örnekleri, öğrenci çalışmaları ve ödevlerinden örnekler, fakülte tanıtım dokümanları, araştırma destekleri, öğretim elemanlarının gelişimi için sağlanan destekler, mezun izleme çalışmaları, fakülte gelişim planları, öğrenci rehberlik hizmetleri vb. konulardaki dokümanlar) birlikte gözden geçirilmesi,

Çeşitli kişi ve gruplarla (dekan, bölüm başkanı, ana bilim dalı başkanı, öğretim elemanları, öğrenciler, uygulama öğretmenleri vb.) toplantılar yapma,

Derslik, laboratuvar ve diğer tesislerde incelemeler yapma,

HRAfiMlittaaiMMHBBÜft

yüksel kavak

Kütüphanede incelemeler yapma, kütüphane yetkilileriyle ve öğrencilerle görüşme ve fakültenin kütüphaneden kitap istek yazılarını inceleme,

Örnek ders izleme,

Bir-iki uygulama okulu ziyaret etme ve ilgililerle görüşme.

Ziyaret ekibi, öz değerlendirme raporunun incelenmesi sırasında elde ettikleri verilerle, tüm bu gözlem, inceleme ve görüşmelerinin ardından elde ettikleri verileri birbiriyle bütünleştirerek, tüm çalışmaların bir ürünü olarak incelenen program ya da programlar hakkında ayrı bölümlerden oluşan bir taslak rapor hazırlar. Taslak rapor, raporda olabilecek bazı maddi hataların düzeltilmesi için dekana gönderilir. Fakülte dekanı, eğer varsa, düzeltmelerini yaptıktan sonra raporu ekip başkanına iade eder. Bu işlemten sonra ekip başkanı rapora son biçimini verir ve raporun bir örneğini yetkili organa bir örneğini de ilgili fakülte dekanlığına gönderir (dekanlığa gönderilen raporda akreditasyona ilişkin öneri bölümü yer almaz).

Ziyaret raporunda, hem durum analizi yapılır hem de elde edilen verilere dayalı olarak inceleme yapılan 7 alanın (standart alanları) her biri için standartları karşılama durumuna ilişkin yargılarda (derecelendirme) bulunulur. Bu yargılara, tartışmaya dayalı olarak varılır ve bu yargılar tüm üyelerin ortak görüşünü yansıtır. Raporun sonuç ve öneriler bölümünde, ilgili program ya da programların güçlü ve zayıf yanları ortaya konur ve geliştirme konusunda önerilerde bulunulur. Ekip, raporun son bölümünde yetkili organa akreditasyon için öneride bulunur. Bu öneri, ilgili programın *akredite edilmesi*, bazı yetersizliklerin giderilmesi için *koşullu akreditasyon* ya da programın *akredite edilmemesi* biçiminde olur.

Son aşamada, ziyaret ekibi tarafından hazırlanan rapor yetkili organ tarafından karara bağlanır ve sonuç, gerekçeleriyle birlikte ilgili rektörlük ve fakülteye bildirilir.

Sonuç ve Geleceğe Bakış

Yukarıdaki satırlarda özetlendiği gibi, Yükseköğretim Kurulu ve Milli Eğitim Bakanlığı öğretmen eğitimi sisteminin iyileştirilmesi için çeşitli arayışlara girişmişlerdir. Bu önlemler dizisinde yapılan en son çalışma "öğretmen eğitiminde standartlar ve akreditasyon" çalışmasıdır.

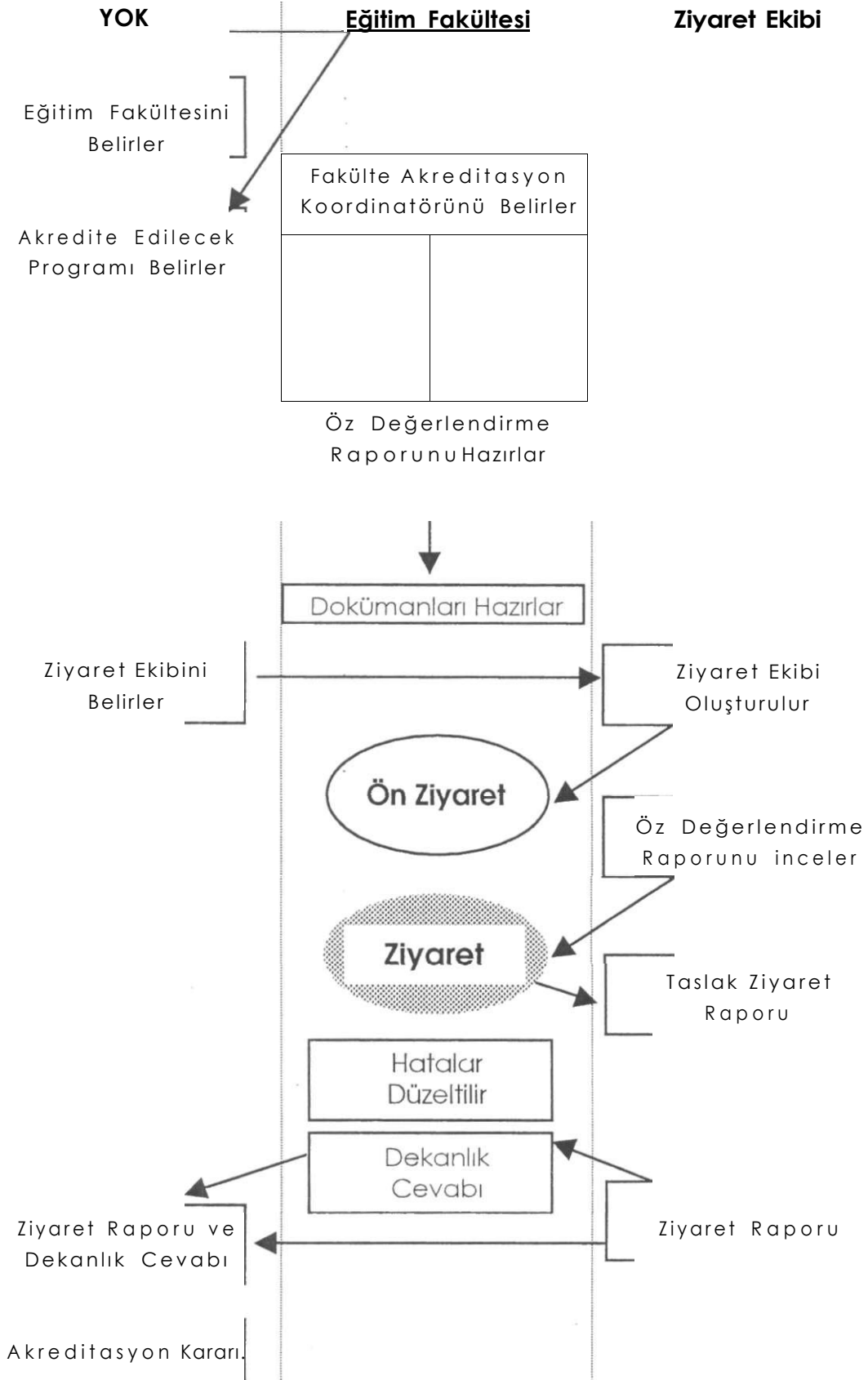
Konuyu önce yükseköğretim sistemi bağlamında ele aldığımızda, öncelikle şunları vurgulamak gerekir. Yaklaşık olarak, başvuran her beş kişiden birisinin yerleştirilebildiği ülkemizde, yükseköğretim kurumlarının - özellikle kamu - öğrenci bulma ya da kontenjanlarını dolduramama gibi bir kaygılarından söz etmek mümkün değildir. Bu olguya, eğitim fakülteleri açısından, bir-kaç bölümün dışındaki mezunlarının Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sınavsız olarak öğretmenliğe atanması konusu da eklendiğinde rekabetçi bir yapılanma ve sistemin zorlanmasından pek söz edilemez. Ancak, 2000'li yılların eşiğinde bu tablonun artık geldiği gibi gitmeyeceği gözleniyor. Bu duruma ilişkin ilk gerekçe, nüfus artış hızındaki durgunlaşmadır. 2025 yılına kadar yapılan nüfus projeksiyonlara göre, ülkemizdeki genç nüfusun (0-14 yaş) 25 yıl boyunca sabit kalacağı ve toplam nüfus içindeki payının düşeceği tahmin edilmektedir. Nüfus değişimleri konusundaki bu gelişme, orta ve uzun vadede her kademedeki öğrenci sayılarında da durgunluğu beraberinde getirecektir. Öğrenci sayılarının giderek sabitleşmesine bağlı olarak öğretmen gereksinimi azalacak ve başta Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere öğretmen istihdam eden kurumlar seçici hale gelecektir.

İşte, nüfus değişimlerine dayalı bu dönüşüm öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumları arasındaki rekabetçi yapılanmanın kökenini oluşturacaktır. Öte yandan özel üniversitelerin yaygınlaşmasıyla da tüm yükseköğretim ortamlarında kalite arayışlarının ve rekabetin ön plana çıkması pek şaşırtıcı olmayacaktır. Tüm bu oluşumlar, diğer yükseköğretim kurumlarının olduğu gibi eğitim fakültelerinin de yapı, anlayış ve işleyişini derinden etkileyecektir.

Endüstriyel örgütlerde olduğu gibi kalite geliştirmeye yönelik bu yeni yapılanmalar, değişik adlar altında da olsa yükseköğretim kurumlarını da etkisi altına alacaktır. Bu bağlamda, öğretmen eğitimini geliştirmeye yönelik olarak tasarlanan "akreditasyon" sisteminin, öğretmen eğitiminin niteliğini yükseltme ve güvence altına almada önemli bir işlev göreceği umulmaktadır.

* Akreditasyon Çalışma Grubu: Dr. B. Brittingham, Dr. M. Sands, Prof. Dr. S. Erbaş, Prof. Dr. Y. Kavak, Prof. Dr. L. Tarhan, Doç. Dr. A. Ayas, Doç. Dr. Ü. V. Osam, Doç. Dr. V.Özsoy, Doç. Dr. S. Topbaş, Y. Doç. Dr. D. Ardaç, Y. Doç. Dr. Y. Badavan, Y. Doç. Dr. P. T. Cephe, Y. Doç. Dr. A. Ok, Y. Doç. Dr. T. Parker, Y. Doç. Dr. L. Tencaniloğlu.

Şekil 1. Akreditasyon Süreci Özeti

Kaynakça

- Brittingham, B. ve Diğerleri (1999). *Türkiye'de Öğretmen Eğitiminde Standartlar ve Akreditasyon*. Ankara: Y O K / Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi.
- Köksoy, Mümin (1998). *Yükseköğretimde Kalite ve Türk Yükseköğretimi için Öneriler*. ikinci Baskı. İstanbul: istanbul Kültür Üniversitesi Yayınları.
- Yükseköğretim Kurulu (Mart 1999). *Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu*. Ankara.
- Yükseköğretim Kurulu (Ocak 1998). *Türk Üniversitelerinde Akademik Değerlendirme Sistemi Kurulması İçin Yapılan Fizibilite Çalışması - Özet Rapor (Çoğaltma)*.
- Yükseköğretim Kurulu (1998). *Öğretmen Eğitiminde Akreditasyon: İngiltere ve ABD Modelleri*. Ankara.